

spraak. Voor de kaalpluk volstaat het namelijk dat het "aannemelijk is dat de dader die feiten ook heeft gepleegd". Het Hof vindt niettemin dat een dergelijk oordeel neerkomt op de vaststelling van schuld zonder dat verzoeker conform het recht schuldig is bevonden, en acht artikel 6 E.V.R.M. geschonden.¹⁴ Het valt nu af te wachten wat het Hof zal doen met het onschuldvermoeden bij kaalpluk wanneer de strafvordering om een andere reden dan de volledige vrijspraak niet tot een veroordeling heeft geleid.

In het licht van de klassieke discussie over de verhouding tussen de burgerlijke vordering en de strafvordering, valt het ten slotte aan te stippen dat in de eerder vermelde zaak van de doodgestoken Roma-man (ANGELOVA EN ILIEV v. BULGARIJE) de klagers hadden gesteld dat de onredelijke duur van de strafprocedure hen, in strijd met artikel 6 § 1 E.V.R.M., de toegang tot de rechtbank verhinderde. Zij konden immers geen vergoeding krijgen in een burgerlijke zaak zolang de strafprocedure niet was afgehandeld. Het Hof oordeelde echter dat er geen sprake was van een schending van artikel 6 § 1 omdat de rechter, indien de klagers een burgerlijke procedure zouden gestart zijn, wel degelijk de zaak kon behandelen. Ook al was de afloop afhankelijk van de strafrechtelijke procedure, de burgerlijke rechter was volgens het Hof niet gebonden aan de strafprocedure om een onderzoek te voeren.¹⁵

VANESSA PENNINGER
FRANK VERBRUGGEN*

¹⁴ E.H.R.M. Geerings v. Nederland, 1 maart 2007, Appl.nr.: 30810/03, <http://www.echr.coe.int>

¹⁵ E.H.R.M. Angelova en Iliev v. Bulgarije, 26 juli 2007, Appl.nr.: 55523/00, <http://www.echr.coe.int>

* Instituut voor Strafrecht, K.U. Leuven

RUBRIEK INTERNATIONAAL EN EUROPEES STRAFRECHT

'MUTUAL RECOGNITION OF JUDICIAL DECISIONS IN CRIMINAL MATTERS AND THE ROLE OF THE NATIONAL JUDGE (THIRD ANNUAL FORUM)'

Trier, 22-24 oktober 2008

Voor het derde jaar op rij heeft de Europese Rechtsacademie van Trier (ERA), in samenwerking met het Europees Justitieel Training Netwerk en met financiële steun van de Europese Commissie, een forum georganiseerd waar rechters uit verschillende lidstaten de mogelijkheid kregen om te debatteren en te reflecteren over de Europese justitiële strafrechtelijke samenwerking en, in het bijzonder, over het Europees aanhoudingsbevel (EAB).

De conferentie werd in gang gezet met een interessante, theoretische uiteenzetting over het vaak geciteerde, maar zelden geëxpliceerde principe van wederzijdse erkenning door Prof. A. Klip. Op enthousiaste wijze verduidelijkte hij de ontstaansgeschiedenis en de evolutie van dit principe in de brede context van het EG-recht en stond hij stil bij de belangrijkste ontwikkelingen ter zake in de rechtspraak van het Hof van Justitie.

De conferentie had echter, meer nog dan de voorgaande jaren, een zeer praktijkgerichte focus, wat meteen duidelijk werd toen de tweede spreker, J.M. Peltier, het woord kreeg. Aan de hand van zeer concrete praktijkervaringen beoogde deze Franse verbindingsmagistraat, die momenteel in Polen gedetacheerd is, aan te tonen waar het in de praktijk bij wederzijdse erkenning uiteindelijk om draait: inspanningen leveren en tegemoetkomingen doen in een klimaat van samenwerking. Wederzijdse kennis, wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning zijn hierbij, aldus Peltier, drie belangrijke aspecten die voortdurend in interactie moeten staan met elkaar.

Vervolgens werd het hoofdthema van de conferentie aangesneden: de praktische werking van het EAB. Eerst werd een analyse gemaakt van de implementatie van dit instrument in een aantal

specifieke lidstaten, met name in het Verenigd Koninkrijk (door D. Dickson), in Italië (door T. Magno), in Spanje (door I.U. GONZÁLEZ Vega), in Duitsland (door R. Riegel) en in Frankrijk (door L. Guerin). Vervolgens werd het publiek onderverdeeld in drie werkgroepen waarbij er, aan de hand van een topic lijst, werd overgegaan tot een uitwisseling van gedachten en ervaringen inzake de praktische toepassing van het EAB, met bijzondere aandacht voor de volgende aspecten: (1) het uitvaardigen of uitvoeren van een EAB; (2) deadlines en (3) weigeringsgronden en garanties. De discussies waren uiterst verrijkend omdat het publiek hoofdzakelijk bestond uit rechters die op dagdagelijkse basis met EAB's geconfronteerd worden en die bijgevolg, meer dan wie ook, op de hoogte zijn van de troeven en tekorten van dit instrument. Het feit dat zowel de 'oude' lidstaten (Oostenrijk, Frankrijk, Duitsland, Portugal, Spanje) als de 'nieuwe' lidstaten (Cyprus, Hongarije, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië en Slovenië) vertegenwoordigd waren binnen de werkgroepen, zorgde ervoor dat enkele vooroordelen (of misverstanden?) doorprikt werden. Zo reageerden de Roemeense rechters onthutst toen ze vernamen dat een Italiaanse rechter geweigerd had om een minderjarige over te leveren aan Roemenië op basis van het argument dat er in Roemenië geen gespecialiseerde jeugdrechtbanken zouden bestaan. 'In Roemenië bestaan er wel degelijk, en al geruime tijd, gespecialiseerde rechtbanken voor minderjarigen', zo luidde het verontwaardigd aan Roemeense kant. Doch dit ene voorval mag zeker niet veralgemeend worden of de ontorechte indruk wekken dat er een algemeen wantrouwen zou heersen tussen oude versus nieuwe lidstaten, of zelfs tussen alle lidstaten onderling. Integendeel, de geanimeerde discussies m.b.t. de drie eerder genoemde aspecten, toonden veeleer aan dat de samenwerking in het kader van het EAB, over het algemeen, bijzonder vlot verloopt. Wat het uitvaardigen of het uitvoeren van een EAB betreft, blijkt duidelijk dat er binnen de lidstaten een algemene tendens is om de voorkeur te geven aan directe contacten. De 'atlas', een gegevensbank opgesteld door het Europees Justitieel netwerk waarin data zijn opgenomen m.b.t. de bevoegde rechterlijke autoriteiten in

elke lidstaat, werd hierbij door iedereen bijzonder nuttig geacht. Enkel indien men volledig in het ongewisse is over waar de verdachte zich zou kunnen bevinden, worden EAB's via Europol, SIS of Interpol verstuurd. Op inhoudelijk vlak laten EAB's, van zowel oude als nieuwe lidstaten, blijkbaar nogal eens te wensen over. EAB's verschaffen regelmatig onvoldoende of tegenstrijdige informatie, soms tengevolge van een slechte vertaling. Ook hier geven de rechters stevast de voorkeur aan directe contacten om alsnog de ontbrekende informatie te verkrijgen of onduidelijkheden (in de vertaling) op te helderen.

Met betrekking tot de deadlines, die opgelegd worden door hetzij het EAB-Kaderbesluit hetzij door het recht van de uitvaardigende lidstaat, werd quasi unaniem gesteld dat ze in de meeste gevallen wel, en in uitzonderlijke gevallen niet, gehaald worden. In die gevallen waar het uitzonderlijk toch al eens mis liep, werd o.a. gewezen op problemen omtrent vertalingen naar niet-courante talen en werd ook gesteld dat het niet altijd evident is om, in het geval van een instemming van de betrokkene met zijn overlevering, op tien dagen tijd transport en politiebegeleiding geregeld te krijgen. Alle rechters gaven overigens grif toe dat ze de verplichting om bij het niet halen van een deadline Eurojust hiervan op de hoogte te brengen, niet nakwamen.

Inzake de weigeringsgronden en de garanties, werd er in alle werkgroepen opmerkelijk lang stilgestaan bij twee weigeringsgronden, die nochtans niet op expliciete wijze vermeld staan in de artikelen 3 en 4 van het EAB-Kaderbesluit die de verplichte en de facultatieve weigeringsgronden opsommen, namelijk de bescherming van fundamentele rechten en het proportionaliteitsprincipe.

Alle rechters beaamden dat de betrokkene regelmatig het argument inriep dat diens overlevering zou leiden tot een schending van zijn fundamentele rechten (bijvoorbeeld omwille van de algemene gevangenoestand in de verzoeken-lidstaat, of omwille van zijn recht om binnen een redelijke termijn berecht te worden, of omwille van zijn recht op een privé en familieleven). Alle rechters, ongeacht de lidstaat van herkomst, leken ter zake eenzelfde houding aan te nemen: dergelijke argumenten worden onder-

zocht, maar de bewijslast ligt onbetwistbaar bij de betrokkene die ze inroept.

Sommige rechters verklaarden dat ze ook al uitspraken hadden moeten doen over het proportionaliteitsprincipe, een algemeen erkend beginsel van EG-recht. Het argument van de betrokkene luidde dan dat, omwille van dit principe, overleveringen die gebaseerd zijn op 'onbeduidende feiten'¹, geweigerd moeten worden. Hier was beduidend minder eensgezindheid bij de rechters. Sommigen meenden dat een proportionaliteitscontrole inderdaad mogelijk moet zijn, terwijl anderen er net op wezen dat het EAB-Kaderbesluit zelf de proportionaliteitstoets bepaalt door te verwijzen naar een maximum strafmaat in het recht van de uitvaardigende lidstaat.

Dergelijke (kleine) meningsverschillen animeerden zeker de debatten. Over het algemeen heerste er in deze discussiefora een zeer constructief klimaat waar rechters naar elkaar luisterden, en waar een duidelijke wil aanwezig was om - ondanks het strakke wettelijke kader waarin sommige rechters werkzaam zijn (bijvoorbeeld Italië)- toch naar oplossingen te zoeken, hierin vaak ondersteund door hogere rechtspraak, zoals bijvoorbeeld de *Ramoci* zaak van het Italiaanse *Corte Suprema di Cassazione* van 30 januari 2007. In dit arrest benadrukte het *Corte Suprema di Cassazione* dat een Italiaanse weigeringsgrond -die stelt dat een overlevering geweigerd moet worden indien de wetgeving van de verzoekende lidstaat geen maximumperiode inzake voorlopig hechtenis voorschrijft- in conformiteit met het EAB kaderbesluit -dat dergelijke weigeringsgrond niet kent- dient uitgelegd te worden. In casu impliceerde dit volgens het *Corte Suprema di Cassazione* dat de Italiaanse rechters, ondanks de afwezigheid van een maximumtermijn inzake voorlopige hechtenis in de Duitse wetgeving, genoeg moeten nemen met het feit het Duitse systeem wel voorziet in een periodieke evaluatie van de termijn van de voorlopige

hechtenis. De invloed van het baanbrekende *Pupino* arrest van het Hof van Justitie is hier duidelijk aanwezig.

Na afloop van de werkgroepvergaderingen, werden de belangrijkste bevindingen van elke werkgroep in de plenaire zitting overlopen en bediscussieerd. Aansluitend werd ook nog het woord gegeven aan vertegenwoordigers van Eurojust (M. Abels) en het Europees Justitieel Netwerk (J. Ettenhofer) om aan de rechters duidelijk te maken welke belangrijke, aanvullende rol deze organen kunnen spelen bij de behandeling van overleveringsverzoeken.

De conferentie werd tot slot afgerond met een blik naar de toekomst. Paul Gallagher, Advocaat-Generaal in Ierland en adviseur van de Ierse regering, en bovenal een begeesterend spreker, besprak de krachtlijnen van het toekomstige 'Stockholm Programma', het derde project op rij voor de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, na Tampere (1999) en het Haags Programma (2004). Gallagher lichtte niet alleen de toekomstige aandachtspunten toe (procedurele rechten van de verdachte; gegevensbescherming; kinderrechten; E-justitie en justitiële samenwerking), maar legde ook uit *waarom* precies deze punten zo nodig op de Europese agenda moeten staan. Bovendien benadrukte hij meermaals hoe belangrijk het wel is om voortdurend 'achterom te kijken', te evalueren wat we als Europese Unie al gedaan hebben en te onderzoeken hoe we dit nog kunnen verbeteren, veeleer dan in een blinde wetgevingsdrift allerhande kaderbesluiten aan te nemen. Slechts één opmerking kwam er nog vanuit het anders zo kritische publiek: 'Indien de toekomst van de Europese Unie in de handen van mensen zoals u ligt, mogen we gerust zijn'. Een mooiere afsluiter voor deze leerrijke conferentie hadden de organisatoren van ERA wellicht niet kunnen bedenken.

CHRISTINE JANSSENS*

1 Duitsland gaf het voorbeeld van een Litouwer die in Litouwen vervolgd werd voor het niet terugbetalen van een lening van 130 g. De jongeman had geen strafblad, had pogingen ondernomen om dit bedrag terug te betalen en woonde al jarenlang in Duitsland waar hij een familieleven had opgebouwd.

* Aspirant FWO-Vlaanderen, Onderzoeksgroep Recht van de Europese Unie, Universiteit Antwerpen.